

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU

2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporu

Eylül 2020

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	9
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	9
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	12
7.	DENETİM BULGULARI.....	12
8.	EKLER.....	38

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1: Merkez ve Taşra Teşkilatı Personel Dağılımı.....	4
Tablo 2: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre 2019 Yılı Planlanan ve Gerçekleşen Gelir	5
Tablo 3: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre 2019 Yılı Planlanan ve Gerçekleşen Gider	6
Tablo 4: Faturalı Alacaklar Tahakkuk/Tahsilat Tablosu	21
Tablo 5: İcraya İntikal Eden Alacaklar ve Tahsilat Tutarları	25
Tablo 6: Haczedilen ve Satılan Menkul ve GayrimenkulMallar	27
Tablo 7: İcra Yoluyla Elde Edilen Satış Gelirlerinin İcra Alacağına Oranı	27

KISALTMALAR

MOSİP : Mali Yönetim Sistemi Otomasyon Projesi

SGK : Sosyal Güvenlik Kurumu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanakları

1. Kurum Alacaklarının Takibinin Yapıldığı Yazılımın Entegrasyonunun Sağlanmamış Olması
2. Faaliyet ve Alacak Hesaplarına Ait Tahsilatların Emanet Hesaplarında İzlenmesi
3. Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabının Kullanılmaması
4. Geçici/Kesin Teminat Niteliği Taşımayan Tahsilatların Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına Kaydedilmesi
5. Hazine ve Maliye Bakanlığına Bağlı Muhasebe Birimleri Tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna Gönderilen Tahsilatlardan Mahiyetleri Tespit Edilemeyenlerin Emanetler Hesabında Bekletilmesi

B. Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler

1. Sağlık Hizmet Sunucularına Verilen Avansların Bir Kısımının Kapatılmasında Gecikmeler Yaşanması
2. Faturalı Alacaklardan Bir Bölümünün Tahsil Edilememesi
3. Sağlık Bakanlığı ile Yapılan Götürü Bedel Üzerinden Hizmet Alım Sözleşmesinin Geç İmzalanması Nedeniyle Ödemelerin Avans Olarak Gerçekleştirilmesi
4. Kurumun Bazı Alacaklarının Tahsilinde Gecikmeler Yaşanması
5. İcraya İntikal Eden Bazı Kurum Alacaklarının Tahsil Edilememesi
6. Sigorta Şirketinden Olan Alacağın Tahsil Edilememe Riskinin Bulunması
7. Sosyal Güvenlik Kurumunun Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığındaki Hisseleri İçin Kar Payı Ödemesi Yapılmaması
8. İstisna Kapsamında Gerçekleştirilen Hizmet Alımlarının Kapsamının Genişletilmesi
9. Sosyal Güvenlik Kurumunun Arsa Bedeli Karşılığı Yaptırdığı İnşaatlardan Bazılarındaki Eksikliklerin Tamamlanmaması

10. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü ile Yapılan Taşınmaz Trampa İşlemlerinin Sonuçlandırılmaması

11. Prim Borcuna Karşılık Alınan Taşınmazların Satılmaması

12. İşverenlere İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Kapsamında Yapılan Destek Ödemelerine İlişkin Aksaklıklar Bulunması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK); sosyal güvenlik sisteminde sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almak, aktüeryal ve mali açıdan sürdürülebilir, çağdaş standartlarda bir sosyal güvenlik sistemini gerçekleştirmek, gelir ve gider arasındaki farkı azaltmak ve hizmet kalitesini sürekli geliştirmek amaçlarını benimsemiştir.

Sosyal Sigortalar Kurumu, BAĞ-KUR Genel Müdürlüğü ve T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü 20.06.2006 tarihli ve 26173 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu ile Sosyal Güvenlik Kurumu çatısı altında toplanmıştır. Bu yapılanma devlet memurları, hizmet akdine göre çalışanlar, tarım işlerinde çalışanlar, kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar ile tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanları kapsayan beş farklı emeklilik sisteminin, tek bir emeklilik sistemine dönüştürülmesini temin etmeye yönelik olmuştur.

5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu’nun yürürlüğe girmesinden sonra 24.11.2006 tarihinde Kurumun ilk Genel Kurul toplantısı yapılmış, Yönetim Kurulu üyelerinin 28.11.2006 tarihinde göreve başlamalarıyla birlikte Sosyal Sigortalar Kurumu, BAĞ-KUR ve T.C. Emekli Sandığı’nın tüzel kişilikleri sona ermiştir.

02.07.2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 5502 sayılı Kanun’un Kurumun amaç, tanımlar, kuruluş ve görevlerinin düzenlendiği Birinci Bölümü; organlarının ve görevlerinin düzenlendiği İkinci Bölümü; Başkanlık Teşkilatı, Ana Hizmet Birimleri, Danışmanlık Birimleri, Yardımcı Hizmet Birimleri ve Taşra Teşkilatının düzenlendiği bölümleri yürürlükten kaldırılmıştır. 15.07.2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 403-433’üncü maddelerinde Sosyal Güvenlik Kurumunun teşkilatı hakkında yeni düzenlemeler yapılmıştır.

4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’ne göre Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının ilgili kuruluşu olan Sosyal Güvenlik Kurumu, kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali açıdan özerk olup, 5502 sayılı Kanun’da ve söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nde hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir.

Kurumun görevleri, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 405’inci maddesinde

şu şekilde belirlenmiştir:

a) Ulusal kalkınma strateji ve politikaları ile yıllık uygulama programlarını dikkate alarak sosyal güvenlik politikalarını uygulamak, bu politikaların geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak.

b) Hizmet sunduğu gerçek ve tüzel kişileri hak ve yükümlülükleri konusunda bilgilendirmek, haklarının kullanılmasını ve yükümlülüklerinin yerine getirilmesini kolaylaştırmak.

c) Sosyal güvenliğe ilişkin konularda; uluslararası gelişmeleri izlemek, Avrupa Birliği ve uluslararası kuruluşlar ile işbirliği yapmak, yabancı ülkelerle yapılacak sosyal güvenlik sözleşmelerine ilişkin gerekli çalışmaları yürütmek, usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası antlaşmaları uygulamak.

ç) Sosyal güvenlik alanında eğitim, araştırma ve danışmanlık faaliyetleri yapmak ve yaptırmak, kamu idareleri arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamak.

d) Mevzuat ile Kuruma verilen görevleri yapmak.

Kurumun temel faaliyet alanı; kısa ve uzun vadeli sigorta kollarından oluşan sosyal güvenlik sistemi faaliyetleri ile genel sağlık sigortası faaliyetleridir.

Kısa vadeli sigorta kolları kapsamında;

- Sigortalıya, geçici iş göremezlik süresince günlük geçici iş göremezlik ödeneği,
- Sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri,
- İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine gelir,
- Gelir bağlanmış olan kız çocuklarına evlenme ödeneği,
- Hastalık ve analık sigortasından sigortalıya hastalık veya analık hallerine bağlı olarak ortaya çıkan iş göremezlik süresince, günlük geçici iş göremezlik ödeneği,
- Analık sigortası kapsamında emzirme ödeneği,
- Cenaze ödeneği,
- Askerlik ve doğum borçlanması hakları verilmektedir.

Uzun vadeli sigorta kolları kapsamında;

- Malullük sigortası kapsamında malullük aylığı,
- Yaşlılık sigortası kapsamında yaşlılık aylığı ve toptan ödeme,
- Ölüm sigortası kapsamında ölüm aylığı, ölüm toptan ödemesi ve aylık almakta olan kız çocuklarına evlenme ödeneği ile cenaze ödeneği verilmektedir.

Genel sağlık sigortası kapsamında ise;

- Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilere finansmanı sağlanan tıbbî ürün ve hizmetler,
- Genel sağlık sigortalıları ile hak sahiplerinin hastalıklardan korunması amacıyla ilgili kamu idareleriyle kişisel koruyucu sağlık hizmetleri politikalarının tespitine ve etkin bir şekilde uygulanmasına katkı sağlanması,
- Genel sağlık sigortalıları ile hak sahipleri ve işverenlerin genel sağlık sigortası mevzuatından doğan hakları ve ödevleri konusunda her türlü iletişim araçları ile bilgilendirilmesi hizmetleri verilmektedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 406'ncı maddesinde Kurumun organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Başkanlık olarak sayılmış olup, 413'üncü maddesinde ise Başkanlığın hizmet birimleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- a) Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- b) Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü
- c) Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürlüğü
- ç) Hizmet Sunumu Genel Müdürlüğü
- d) Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı
- e) Aktüerya ve Fon Yönetimi Daire Başkanlığı
- f) Strateji Geliştirme Başkanlığı

- g) Personel Daire Başkanlığı
- ğ) Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı
- h) İnşaat ve Emlak Daire Başkanlığı
- ı) Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Merkezi Başkanlığı
- i) Hukuk Müşavirliği
- j) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "Taşra Teşkilatı" başlıklı 427'nci maddesinde Başkanlığın taşra teşkilâtının; her ilde kurulan sosyal güvenlik il müdürlükleri ile sosyal güvenlik il müdürlüklerine bağlı olarak kurulacak sosyal güvenlik merkezlerinden oluşacağı, il ve ilçelerde nüfus, sigortalı ve genel sağlık sigortalı sayısı, işyeri sayısı, işlem yoğunluğu ve belirlenecek diğer kriterler doğrultusunda yeteri kadar sosyal güvenlik merkezi kurulabileceği veya kaldırılabilceği hükme bağlanmıştır.

Bu kapsamda, Yönetim Kurulunun muhtelif tarih ve sayılı kararları ile 454 adet Sosyal Güvenlik Merkezi (SGM), 34 adet rehberlik SGM, 37 adet sağlık SGM, 82 adet mali hizmetler SGM olmak üzere toplam 607 adet SGM'nin kurulmasına karar verilmiştir. Bunlardan, 412 adet SGM, 28 adet rehberlik SGM, 36 adet sağlık SGM ve 82 adet mali hizmetler SGM olmak üzere toplam 558 adet SGM faaliyetine başlamıştır.

Kurumun merkez ve taşra teşkilatında 32.404 personel görev yapmakta olup bunların dağılımı aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 1: Merkez ve Taşra Teşkilatı Personel Dağılımı

	Memur	Sözleşmeli Personel	İşçi	Toplam Kadro
Merkez	3.647	438	933	5.018
Taşra	21.865	282	5239	27.386
TOPLAM	25.512	720	6.172	32.404

1.3. Mali Yapı

SGK 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli IV sayılı cetvelde yer alan bir kamu idaresidir.

Kurum, bütçe işlemlerini Strateji Geliştirme Başkanlığınca hazırlanan Bütçe Yönergesi hükümlerine göre yürütür. Hazırlanan bütçe teklifleri Kurum Başkanı tarafından Yönetim Kurulu onayına sunulur.

Yönetim Kurulu'nun 07.12.2018 tarih ve 2018/417 sayılı kararı ile onaylanarak yürürlüğe giren SGK 2019 yılı bütçesinde; bütçe giderinin 462.314.519.000,00 TL, bütçe gelirinin 414.616.801.000,00 TL olacağı, aradaki 47.697.718.000,00 TL farkın da Hazineden karşılanması öngörülmüştür.

Tablo 2: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre 2019 Yılı Planlanan ve Gerçekleşen Gelir

GELİRLERİN TÜRÜ	PLANLANAN GELİR (TL)	GERÇEKLEŞEN NET GELİR (TL)
02 - SOSYAL GÜVENLİK GELİRLERİ	361.515.078.000,00	296.261.058.627,06
03 - TEŞEBBÜS VE MÜLKİYET GELİRLERİ	72.641.000,00	55.587.612,73
04 - ALINAN BAĞIŞ VE YARDIMLAR İLE ÖZEL GELİRLER	47.697.718.000,00	109.567.721.712,80
05 - DİĞER GELİRLER	8.193.773.000,00	11.204.458.064,48
06 - SERMAYE GELİRLERİ	1.000.000,00	45.647.790,86
08 - ALACAKLARDAN TAHSİLATLAR	44.834.309.000,00	47.525.478.510,71
NET BÜTÇE GELİRİ TOPLAMI	462.314.519.000,00	464.659.952.318,64

Sosyal güvenlik gelirleri 2019 yılında bütçe tahmininin %18,05 altında gerçekleşerek 296.261.058.627,06 TL,

Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri 2019 yılında bütçe tahmininin %23,48 altında gerçekleşerek 55.587.612,73 TL,

Alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler 2019 yılında bütçe tahminin %129,71 üstünde gerçekleşerek 109.567.721.712,80 TL, (SGK 2019 yılı bütçesinde ödenekler toplamı ile tahmini bütçe gelirleri arasındaki 47.697.718.000,00 TL'lik farkın Hazine'den karşılanması öngörülmüşken, 2019 yılı sonu itibariyle finansman açığını kapatmak üzere 41.027.881.808,49 TL tutarında Hazine yardımı alınmıştır.)

Diğer gelirler 2019 yılında bütçe tahmininin %36,74 üstünde gerçekleşerek 11.204.458.064,48 TL,

Sermaye gelirleri 2019 yılında bütçe tahmininin %4464,78 üstünde gerçekleşerek 45.647.790,86 TL,

Alacaklardan tahsilatlar 2019 yılında bütçe tahmininin % 6,00 üstünde gerçekleşerek 47.525.478.510,71 TL olmuştur.

Tablo 3: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre 2019 Yılı Planlanan ve Gerçekleşen Gider

GİDERLERİN TÜRÜ	NİHAİ BÜTÇE ÖDENEĞİ (TL)	BÜTÇE GERÇEKLEŞMESİ (TL)
01 - PERSONEL GİDERLERİ	2.262.432.000,00	2.067.946.852,67
02 - SOSYAL GÜVENLİK KURUMU DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	403.193.000,00	358.570.635,33
03 - MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	1.285.516.000,00	1.177.835.618,72
04 - FAİZ GİDERLERİ	50.000,00	10.206,97
05 - CARİ TRANSFERLER	475.913.594.282,14	464.888.946.854,89
06 - SERMAYE GİDERLERİ	273.489.000,00	197.749.906,65
BÜTÇE GİDERİ TOPLAMI	480.138.274.282,14	468.691.060.075,23

Personel giderleri 2019 yılında bütçe tahmininin %8,60 altında gerçekleşerek 2.067.946.852,67 TL,

Sosyal Güvenlik Kurumu devlet primi giderleri 2019 yılında bütçe tahmininin %11,07 altında gerçekleşerek 358.570.635,33 TL,

Mal ve hizmet alım giderleri 2019 yılında bütçe tahmininin %8,38 altında gerçekleşerek 1.177.835.618,72 TL,

Faiz giderleri 2019 yılında bütçe tahmininin %79,59 altında gerçekleşerek 10.206,97 TL,

Cari transferler (emekli aylıkları, kısa vadeli sigorta ödemeleri, sağlık giderleri, ek ödeme, faturalı ödemeler) 2019 yılında bütçe tahmininin %2,32 altında gerçekleşerek 464.888.946.854,89 TL,

Sermaye giderleri 2019 yılında bütçe tahmininin %27,70 altında gerçekleşerek 197.749.906,65 TL olmuştur.

Sonuç olarak, 2019 yılı bütçe gideri toplamı 468.691.060.075,23 TL'dir. Bütçe geliri toplamı 496.647.963.924,02 TL, bütçe gelirlerinden ret ve iadeler toplamı 31.988.011.605,38 TL, net bütçe geliri 464.659.952.318,64 TL'dir. Buna göre, bütçe gelir-gider farkı 4.031.107.756,59 TL olarak gerçekleşmiş olup, 2018 yılı bütçe gelir gider farkının (5.674.717.622,27 TL) 2019 yılında yaklaşık % 28,96 oranında azaldığı görülmüştür.

Kamu idaresinin bütçesinde gösterilmeyen 13 sosyal tesisten (10 misafirhane, kamp, kreş ve spor salonundan) 2019 yılı sonu itibariyle 16.776.523,84 TL gelir elde edilmiş olup 13.880.828,40 TL gider yapılmıştır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

SGK, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 49, 50 ve geçici 3'üncü maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine tabidir. Bu nedenle, SGK tarafından 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 49'uncu maddesi ile Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine dayanılarak 01.01.2007 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere SGK Başkanlığı Muhasebe Yönergesi hazırlanmıştır. Söz konusu Yönerge SGK muhasebe birimlerinin muhasebe kayıt ve işlemlerini kapsamakla birlikte, Yönergenin 77'nci maddesinde,

Yönergede hüküm bulunmayan hallerde Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir. SGK muhasebe hizmetleri, MOSİP (Mali Yönetim Sistemleri Otomasyon Projesi) adı verilen bir sistem temelinde yürütülmektedir. Bu kapsamda tüm illerde muhasebe işlemlerini yürütmekle görevli mali hizmetler sosyal güvenlik merkezleri oluşturulmuştur. Mali hizmetler sosyal güvenlik merkez müdürünün yetkisi dahilinde il bazında gerçekleşen mali işlemler MOSİP sistemine kaydedilmektedir. Merkezde ise Strateji Geliştirme Başkanlığına bağlı Gelir ve Gider Muhasebe Daire Başkanlıkları, merkezde gerçekleşen mali işlemleri merkez muhasebe birimi olarak MOSİP sisteminde izlemektedir. İllerde il düzeyinde mali rapor üretilebilmekle birlikte Kurumun konsolide mali raporları Muhasebe Daire Başkanlığı tarafından MOSİP'ten çekilerek sunulmaktadır. MOSİP aylık ve üçer aylık rapor üretebilmektedir.

SGK Başkanlığı Muhasebe Yönergesi'nin Dördüncü Bölümünde mali raporlamaya ilişkin düzenleme yapılmıştır. Yönergenin 76'ncı maddesinde sayılan temel mali tablolar; SGK Başkanlığınca belirlenen sürelerde ilgili yerlere gönderilmekle birlikte aynı zamanda kamuoyunun bilgisine de sunulmaktadır. Ayrıca SGK Başkanlığınca üretilen mizanlar, temel mali tablolarla birlikte belirlenen sürelerde Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderilir.

SGK, Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde sayılan tabloları Sayıştay Başkanlığına göndermektedir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Banka mevcudu tespit tutanağı,
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı,
- Teminat mektupları sayım tutanağı,

- Değerli kâğıtlar sayım tutanağı,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetimi hesabı icmal cetveli,
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu,
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu,
- Faaliyet sonuçları tablosu.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmamasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sosyal Güvenlik Kurumunda (SGK) iç kontrol ortamının oluşturulmasına yönelik olarak, 2011/60 sayılı Genelge ile merkez teşkilatına ait süreç çalışmalarına Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB), taşra birimlerine ait süreç çalışmalarına Hizmet Sunumu Genel Müdürlüğü (HSGM) koordinasyonunda başlanmış; merkez birimlerine ait süreç ve süreç kartları SGB koordinasyonunda tamamlanarak kitap haline getirilmiş ve üç cilt halinde Kurum web sitesinde yayımlanmıştır. Ancak, Genelgede, SGK merkez birimlerine ait belirlenen süreçlere uygun olarak iş ve işlemlerin yürütülmesi, süreç iyileştirme çalışmaları ile mevzuat değişikliklerine paralel olarak süreçler ve süreç kartlarına ilişkin değişikliklerin de süreç sahipleri ve süreç sorumluları tarafından SGB koordinasyonunda güncellenmesi hususu düzenlenmesine rağmen, bu çerçevede herhangi bir çalışma yapılmadığı ve bu nedenle Primsiz Ödemeler Genel Müdürlüğü gibi kaldırılan genel müdürlüklere ilişkin süreçlerin de süreç kitaplarında yer almaya devam ettiği görülmektedir.

Hassas görevlere ilişkin olarak, SGB bünyesindeki İç Kontrol Daire Başkanlığı

tarafından hangi görevlerin hassas statüde olduğuna dair formlar ilgili birimlere gönderilmektedir ancak, tanımlamalar yapılmadığı için, herhangi bir görevin hassas olup olmadığı birimlerin beyanına bırakılmıştır. Gönderilen formlar İç Kontrol Daire Başkanlığına geri gönderilmemekte ve dolayısıyla hassas görevlere dair bir envanter de tutulmamaktadır.

SGK iç kontrol sisteminin kurulması ve etkin bir şekilde uygulanması açısından izlenecek yöntem ve kuralların belirlendiği İç Kontrol Yönergesi 2018 yılında yürürlüğe girmiş olup, risk belirleme çalışmaları kapsamında ilgili harcama birimlerince hazırlanan birim risk raporları SGB tarafından konsolide edilerek Kurumun konsolide risk raporu hazırlanmış ve onaya sunulmuştur. Ancak, birim risklerinden yola çıkılarak hazırlanan konsolide risk raporu üst yönetici tarafından henüz onaylanmamıştır.

Kurum bünyesinde bağımsız bir iç denetim birimi kurulmuş olup, bilişim teknolojileri alanındaki iç denetim faaliyetleri çeşitli sistem ve uygulamalar üzerinde Kurum Başkanlık Makamından olur alınmak suretiyle ve yılı iç denetim programına uygun olarak gerçekleştirilmektedir. Ancak, yapılan incelemelerde, İç Denetim Birim Başkanlığı tarafından bilişim teknolojileri alanına ilişkin iç denetim raporları hazırlanmasına ve özellikle Hizmet Sunumu Genel Müdürlüğü tarafından rapor bulguları ve takvimlendirme üzerinde anlaşılmasına rağmen, bulgularla ilgili hususların tam olarak yerine getirilmediği tespit edilmiştir.

Bilişim alanına ilişkin sözleşmelerde yer alan hizmet seviyesi hükümlerinin uygulanmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, çözülemeyen ya da saptanamayan olaylar sebebiyle bilişim teknolojileri hizmetlerinde ve iş süreçlerinde kesintilerin oluşmasına neden olabilecektir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Provizyon Aktivasyon Sistemi (SPAS) ile hak sahiplerinin sağlık hizmet sunucularından hizmet almaları hızlı ve etkin bir şekilde sağlanmış bulunmaktadır. SPAS uygulamasında eksiklerin, hataların ve veri akışından kaynaklanan sorunların çözülebilmesi amacıyla manuel olarak verinin değiştirilmesini sağlamaya yarayan bir modül oluşturulmuştur. SPAS sisteminde yapılan incelemede, manuel işlem ekranlarında kurum personelinin düzelttiği verilerin doğruluğunun herhangi bir yatay veya dikey onay mekanizmasından geçirilmeden, manuel işlemi yapan personelin kendisi tarafından gözden geçirildiği ve onaylandığı anlaşılmıştır.

Sonuç olarak SGK'nın iç kontrol standartlarına uyum için gerekli olan şartların bir

kısmını sağladığı görülmekle birlikte yukarıda belirtilen hususlara ilişkin tedbirlerin alınması gerekmektedir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Sosyal Güvenlik Kurumunun 2019 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve ekte yer alan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının “Denetim Görüşünün Dayanakları” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI

BULGU 1: Kurum Alacaklarının Takibinin Yapıldığı Yazılımın Entegrasyonunun Sağlanmamış Olması

Kurumun malî tabloları tahakkuk esaslı muhasebe çerçevesinde hazırlanmamaları nedeniyle cari ve geçmiş dönemde Kurum alacağına dönüşmüş tutarları tam olarak göstermemektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 49'uncu maddesinde; muhasebe sisteminin; malî raporların düzenlenmesi ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak ve karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde kurulup yürütüleceği, kamu hesaplarının; kamu idarelerinin gelir, gider ve varlıkları ile malî sonuç doğuran ve öz kaynağın artmasına veya azalmasına neden olan her türlü işlemler ile garantilerin ve yükümlülüklerin belirlenmiş bir düzen içinde hesaplara kaydedilerek yönetim ve denetim yetkilileriyle kamuoyuna gerekli bilgilerin sağlanması amacıyla tutulacağı, hükme bağlanmıştır.

Aynı Kanun'un 51'inci maddesinde ise; kamu gelir ve giderlerinin tahakkuk ettirildikleri malî yılın hesaplarında gösterileceği, bütçe gelirlerinin tahsil edildiği, bütçe giderlerinin ise ödendiği yılda muhasebeleştirileceği, kamu hesaplarının malî yıl esasına göre tutulacağı belirtilerek muhasebe sisteminin temel ilkeleri ortaya konulmuştur.

Ayrıca, mali tabloların sunulmasına ilişkin ilkeleri belirleyen 1 No'lu Devlet Muhasebesi Standardı'nda da malî tabloların amacı belirtilmiştir. Buna göre, Kurumca düzenlenen malî tabloların amacı, idarenin malî durumu, performansı ve nakit akışları hakkındaki bilgileri sağlamaktır. Malî tablolar kamu idarelerinin, kaynaklarının dağılımı ve kullanımını, faaliyetlerinin nasıl finanse edildiği ve nakit ihtiyacının nasıl karşılandığını, faaliyetlerini finanse edebilme ve sorumlulukları ile taahhütlerini yerine getirebilme yeteneğini, malî durumu ve malî durumundaki değişiklikleri, faaliyetlerindeki performans, etkinlik ve başarısını, kendilerine sağlanan kaynakları bütçelerine uygun ve yasal şekilde kullanıp kullanmadıklarını, malî işlemlerinde saydam olup olmadıklarını ve hesap verilebilirliğini gösterir. Bu nedenle malî tabloların, kullanıcıların karşılaştırma yapabilmelerini mümkün kılmak için önceki dönemin verilerini de içermeleri ve açıklamaları ile birlikte herkes tarafından anlaşılmasını sağlayacak şekilde hazırlanmaları gerekir. Ancak bu şekilde malî tablolar, kamu idarelerinin varlıkları, yükümlülükleri, öz kaynakları, gelirleri, giderleri ve nakit akışları hakkında tam ve doğru bilgi verebilir.

SGK muhasebe hizmetleri, Mali Yönetim Sistemleri Otomasyon Projesi (MOSİP) adı verilen bir sistem üzerinden yürütülmektedir. Sosyal Güvenlik Destek Primi Geliri, Genel Sağlık Sigortası (GSS) Primleri (5510/60), Kamu Hizmetlerinde Çalışanlardan Prim Gelirleri (Memurlar), Ek Karşılık Primlerinin tahakkuk işlemleri MOSİP'te kayıt altına alınmaktadır. Diğer yandan 5510 sayılı Kanun'un 4/1-b maddesi kapsamındaki primlerin tahakkuk işlemleri ile süresinde ödenmeyen 4/1-a kapsamındaki primlerin gecikme cezası ve zamlarının tahakkuk işlemleri ise, MOSİP dışındaki sistemlerde (Güvence ve İşveren Sistemleri) gerçekleştirilmektedir. Ayrıca yılı içerisinde MOSİP'te tahakkuka bağlanıp tahsil edilemeyen 4/1-a primleri de dönem sonunda hesaplardan çıkarılarak diğer sistemlere aktarılmaktadır. Geçmiş dönemlere ait prim tahakkuklarının MOSİP sistemi ile bağlantısının kesilmesi, yapılan tahsilatların tahakkuklarının kapatılamamasına neden olmaktadır.

Kurum kayıtlarına göre, cari ve geçmiş dönemde Kurum alacağına dönüşmüş olmakla birlikte MOSİP Sistemi dışındaki bilgi sistemlerinde takip edilen toplam 201.842.789.565,00 TL (31.10.2019 tarihi itibariyle cari ve geçmiş dönem alacakları ve yeniden yapılandırma kapsamındaki toplam 72.799.532.376,15 TL ile 31.12.2019 tarihi itibariyle icra takibinde bulunan toplam 126.569.716.865,00 TL, 6183 sayılı Kanun'un 48 ve 48/A maddeleri kapsamında tecil edilen toplam 2.443.882.369,85 TL, 5510 sayılı Kanun'un 91'inci maddesi kapsamında afet ve diğer mücbir sebep halleri nedeniyle ertelenen toplam 29.657.954,00 TL olmak üzere) tutarındaki geçmiş dönem alacağı 31.12.2019 tarihinde düzenlenen muhasebe

işlem fişi ile yevmiye kayıtlarına alınmıştır. Ancak, muhasebe sistemine aktarılan Kurum alacaklarının bir kısmı 31.10.2019 tarihi itibarıyla'dır. Dolayısıyla yılsonu itibarıyla mali tablolarda yer alan tutarlar, cari ve geçmiş dönemde Kurum alacağına dönüşmüş tutarları tam olarak yansıtmamaktadır.

5018 sayılı Kanun'da, gelir ve giderlerin muhasebeleştirilmesinde tahakkuk esaslı bir sistem öngörülmüştür. Tahakkuk esası, işlem ve olayların, nakdin veya nakit benzeri varlıkların alındığı veya ödendiği anda değil, gerçekleştiği anda kaydedildiği bir muhasebe esasıdır. Bir ekonomik değer yaratıldığında, başka bir şekilde dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirilir ve ilgili oldukları dönemlerin mali tablolarında gösterilir. Varlıklar, yükümlülükler, net varlıklar/öz kaynak, gelir ve giderler tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilen unsurlardır. Buna göre kurulacak muhasebe sistemi, malî raporların düzenlenmesi ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacaktır.

Bu itibarla, Kurumun alacaklarına ilişkin işlemlerin tahakkuk esasına göre gerçekleştiği anda muhasebeleştirilmesi ve mali tablolarda da tam olarak raporlanması gerekmektedir.

BULGU 2: Faaliyet ve Alacak Hesaplarına Ait Tahsilatların Emanet Hesaplarında İzlenmesi

Cari yıl prim gelirleri ve geçmiş dönem alacaklarına ait tahsilatların emanet hesaplarında izlenmesi nedeniyle SGK'nın varlık ve yükümlülükleri ile faaliyet sonuçları hatalı raporlanmaktadır.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 180'inci maddesinde; 333 Emanetler Hesabının muhasebe birimlerince emanet olarak nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların izlenmesi için kullanılacağı hükme bağlanmıştır.

SGK mali tabloları üzerinde yapılan incelemede; 333 Emanetler Hesabının 2017 yılında 12.008.535.956,05 TL, 2018 yılında 20.090.882.001,21 TL, 2019 yılında ise 23.662.596.960,93 TL tutarında bakiye vermekte olduğu görülmüş olup bu tutar 2019 yılı toplam aktif/pasif büyüklüğünün yaklaşık % 7,60'ına isabet etmektedir.

SGK, alacakların takip ve tahsilinde tam olarak tahakkuk esasına geçmediğinden bankalar aracılığıyla yapılan tüm tahsilatlar niteliği araştırılmak üzere önce emanet

hesaplarına alınarak muhasebe kayıtlarına yansıtılmakta, daha sonra tahsil edilen tutarlardan tahakkuk kayıtları ile eşleştirilen tutarlar emanet hesaplarından mahsup edilerek ilgili faaliyet ve alacak hesaplarına aktarılmaktadır. Ancak yapılan tahsilatların tahakkuk kayıtları ile bağlantısının kurulamaması durumunda yapılan tahsilatlar emanet hesaplarından mahsup edilememektedir. Bu durum, bir taraftan emanet hesaplarında gereksiz bir artışa neden olurken, diğer taraftan faaliyet ve alacak hesaplarının sağlıklı bir şekilde denetimine imkan vermemekte, Kurumun bir yıllık mali işlemlerinin yansımaları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosunun güvenilirliğini zedelemektedir.

Bu itibarla, Kuruma ait varlık ve yükümlülükler ile faaliyet sonuçlarının muhasebe yönetmeliği ile belirlenen standartlara uygun raporlanabilmesini teminen, Kurum alacaklarının takip ve tahsil süreçlerinin tahakkuk esaslı muhasebe sistemi üzerinden yürütülerek emanet hesaplarının amacı dışında kullanımının engellenmesi ve yapılan tahsilatlardan gelir ve alacaklara ilişkin olanların ilgili hesaplara kaydedilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabının Kullanılmaması

Yapılandırma, tecil ve taksitlendirme, afet ve diğer mücbir sebep hallerinde erteleme sebebiyle bir yılı aşan süreyle tecil ve tehir edilen ve muhasebe sistemi dışındaki bilgi sistemlerinde takip edilen Kurum alacaklarının muhasebeleştirilmesinde dönemsel ilkesi gereği kullanılması gereken 222 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı kullanılmamaktadır.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 68'inci maddesinde, gelirlerden alacaklar veya gelirlerden takipli alacaklar hesaplarında kayıtlı tutarlardan bir yıl veya içinde bulunulan faaliyet dönemi sonunu geçmeyen bir süreyle tecil veya tehir edilen tutarların izlenmesi için 122 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabının, 115'inci maddesinde ise, gelirlerden alacaklar veya gelirlerden takipli alacaklar hesaplarında kayıtlı tutarlardan mevzuatı gereğince bir yılı aşan bir süreyle tecil veya tehir edilen tutarların izlenmesi için 222 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabının kullanılacağı hükme bağlanmıştır.

Muhasebe işlemlerinin gerçekleştirildiği MOSİP Sistemi ile 5510 sayılı Kanun'un 4/1-a maddesi kapsamındaki prim tahakkuk ve tahsilat işlemlerinin gerçekleştirildiği İşveren Sistemi ve 5510 sayılı Kanun'un 4/1-b maddesi kapsamındaki primlere ilişkin tahakkuk ve tahsilat işlemlerinin gerçekleştirildiği Güvence Sistemi arasında tam olarak entegrasyon sağlanamaması nedeniyle 4/1-a ve 4/1-b kapsamında yapılan yeniden yapılandırmalara/tecil

ve taksitlendirmelere/ertelemelere ilişkin tahakkuk işlemleri MOSİP Sisteminde kayıt altına alınmayıp diğer bilgi sistemlerinde (İşveren ve Güvence Sistemi) kayıt altına alınmaktadır. MOSİP Sisteminde ise, muhasebe sistemi içerisinde takibi yapılan 4/1-c (kesenek), EK-5 ve EK-6, ek karşılık, faturalı alacaklar, genel sağlık sigortası (GSS) ve sosyal güvenlik destek primi (SGDP) alacaklarına ilişkin yapılandırma/taksitlendirme/erteleme işlemleri kayıt altına alınmaktadır.

Yapılan incelemede, MOSİP Sistemi dışındaki diğer bilgi sistemlerinde takip edilen; yapılandırma kapsamındaki toplam 10.642.194.286,00 TL (7.562.345.156,00 TL'si asıl alacak, 3.079.849.130,00 TL'si gecikme zammı), 6183 sayılı Kanun'un 48 ve 48/A maddeleri kapsamında tecil ve taksitlendirilen toplam 2.443.882.369,85 TL, 5510 sayılı Kanun'un 91'inci maddesi kapsamında afet ve diğer mücbir sebep halleri nedeniyle ertelenen toplam 29.657.954,00 TL tutarındaki alacağın 31.12.2019 tarihinde düzenlenen muhasebe işlem fişi ile yevmiye kayıtlarına alınarak 122 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında muhasebeleştirildiği, ancak dönemsel ilkesine aykırı olarak bir yılı aşan süreyle tecil veya tehir edilen tutarların 222 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında izlenmediği görülmüştür.

Bu itibarla, tecil ve tehir edilen Kurum alacaklarının muhasebe sistemine tam ve doğru şekilde yansıtılmasını temin etmek üzere tecilli ve tehirlili alacakların dönemsel ilkesine uygun bir şekilde sınıflandırılarak mali tablolarda raporlanması gerekmektedir.

BULGU 4: Geçici/Kesin Teminat Niteliği Taşımayan Tahsilatların Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına Kaydedilmesi

Geçici, kesin teminat niteliği taşımayan prim tahsilatları ile yersiz ve fazla ödemelerden kaynaklanan alacaklara ilişkin tahsilatlar Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına kaydedilmektedir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 178'inci maddesinde; mevzuatları gereği nakden veya mahsuben tahsil edilen depozito ve teminatların izlenmesi için 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabının kullanılacağı hükme bağlanmıştır.

SGK mali tabloları üzerinde yapılan incelemede; 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabının 2017 yılında 189.938.742,39 TL, 2018 yılında 184.171.565,62 TL, 2019 yılında ise 201.574.640,34 TL tutarında bakiye vermekte olduğu görülmüştür.

SGK alacakların takip ve tahsilinde tam olarak tahakkuk esasına geçmemiş olduğundan tahakkuk işlemlerinin gerçekleşmediği durumlarda yapılan prim tahsilatları ile yersiz ve fazla ödemelerden kaynaklanan alacaklara ilişkin tahsilatlar (on-line banka tahsilatları) 330.01.01 ya da 330.01.02 no.lu hesaplarda muhasebeleştirilmekte, daha sonra bu hesaplarda muhasebeleştirilen tutarlardan mahiyeti tespit edilenler ilgilinin borcundan mahsup edilmektedir. Ancak, bu hesaplara kaydedilen tutarlardan mahiyeti tespit edilemeyenler geçici/kesin teminat hesaplarında bekletilmekte, bu durum 330 no.lu hesabın mali tablolarında hatalı raporlanmasına neden olmaktadır.

Bu itibarla, Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabının mali tablolarında tam ve doğru şekilde gösterilmesini temin etmek üzere; Kurum alacaklarının takip ve tahsil süreçlerinin tahakkuk esaslı muhasebe sistemi üzerinden yürütülerek hesabın amacı dışında kullanımının engellenmesi ve hesapta yer alan tutarların incelenerek niteliklerine uygun hesaplarda izlenmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Hazine ve Maliye Bakanlığına Bağlı Muhasebe Birimleri Tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna Gönderilen Tahsilatlardan Mahiyetleri Tespit Edilemeyenlerin Emanetler Hesabında Bekletilmesi

Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı muhasebe birimleri tarafından SGK'ya yapılan ödemelere ilişkin talimat açıklamalarından ilgili kurum ve kuruluşların tespit edilememesi nedeniyle söz konusu tahsilatların 7.011.442.380,70 TL tutarındaki kısmı ilgili hesaplara aktarılmadığından emanetler hesabında bekletilmektedir.

SGK ile Hazine ve Maliye Bakanlığı arasında, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli 1 sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinde görev yapan kamu personelinin sigorta ve emeklilik kesenekleri ile SGK'ya yapılması gereken diğer ödemelerin Hazine ve Maliye Bakanlığına (Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü) bağlı muhasebe birimleri tarafından ödeme usul ve esaslarını kapsayan 17.02.2012, 14.07.2015 ve 18.12.2017 tarihlerinde üç protokol imzalanmış olup protokollerin "İş Süreci" başlıklı 4'üncü maddesinde, Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı muhasebe birimleri tarafından SGK'ya yapılacak ödemelerin hangi veri formatında ve nasıl aktarılacağına ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı ile imzalanan son protokolden sonra yeni veri formatında (9003) tahsilatlar 09.02.2018 tarihinden itibaren Kuruma ileilmeye başlanmıştır.

Yapılan inceleme sonucunda, eski formatta (önceki protokol hükümlerine göre) iletilen kayıtlarda 31.12.2019 tarihi ve öncesi 20.617 adet tahsilat için 180.662.399,99 TL'nin ilgili kurum ya da işyeri ile açıklama alanından sicil eşleştirmesi yapılamadığından emanet hesaplarda beklediği görülmüştür.

Yeni yapıda ise 31.12.2019 tarihi itibarıyla 790.056.723,60 TL tutarında 33.497 adet tahsilat kaydında kesinti listesi boş olduğundan, 154.091.312,74 TL tutarında 14.588 adet tahsilat kaydında ise Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından kesinti listesinde iletilen sicil bilgisi 12 (4C Kamu kurumu) ya da 26 (işyeri sicil numarası) karakter olarak gönderilmediğinden işlem yapılamamıştır. 1.516.817.052,22 TL tutarında iletilen 91.525 adet tahsilat kaydında ise iletilen sicil bilgisi 12 ya da 26 karakter olmasına rağmen Sosyal Güvenlik Kurumu sisteminde bulunan bir işyeri ya da kamu kurumu sicili ile eşleştirme yapılamadığından emanetler hesabında beklemektedir. Toplamda, 31.12.2019 tarihi itibarıyla 139.610 adet ve 2.460.965.088,56 TL tutarındaki tahsilat eşleştirme yapılamadığından Hazine ve Maliye Bakanlığı adına emanet hesaplarında beklemektedir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı adına bekletilen emanetler uygulamada ilk olarak 333.14.07.01 no.lu "Online Banka Tahsilat Saymanlık Emaneti" hesabına alınmakta, buradan tahsilat açıklamalarına göre 333.14.07.03 no.lu "Düzeltilen Emanet Tahsilatı"na aktarılmaktadır. 333.14.07.03 no.lu hesaptan tahsilat eşleştirmesi tam olarak yapılanlar emanet hesaplarından mahsup edilerek ilgili faaliyet ve alacak hesaplarına aktarılırken, eşleştirme yapılamayan tahsilatlar bu hesaplarda beklemeye devam etmektedir.

Söz konusu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, yeni veri formatında (yeni protokol hükümlerine göre) alınan Hazine ve Maliye Bakanlığı tahsilatlarının mahsuplaşma sorunu devam etmekte, yeni işleyişin emanet hesaplarının artışına engel olmadığı görülmektedir.

Sonuç olarak, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından iletilmiş olan 333.14.07.01 ve 333.14.07.03 no.lu emanet hesaplarında bekleyen toplam 7.011.442.380,70 TL tutar borçlara mahsup edilemeden emanet hesaplarında beklemektedir. Bu durum, bir taraftan emanet hesaplarında gereksiz bir artışa neden olurken diğer taraftan ödemeyi yapan kurum ya da kuruluşların Kuruma olan borçlarının kapatılmamasına neden olmaktadır. 333 Emanetler Hesabının kesin mizanda yer alan alacak bakiyesinin 23.662.596.960,93 TL olduğu göz önüne alındığında bu tutarın yaklaşık %30'unun Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı muhasebe birimleri tarafından SGK'ya yapılan ödemelerden oluştuğu görülmektedir.

Bu itibarla, Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı muhasebe birimleri tarafından SGK'ya yapılan ödeme usul ve esaslarına ilişkin protokol hükümlerinin etkin bir şekilde işletilmesi ve Hazine ve Maliye Bakanlığı ile gerekli girişimlerde bulunularak emanetler hesabında bekletilen ödemelerin ilgili hesaplara alınmasına yönelik işlemlerin tamamlanması gerekmektedir.

B. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: Sağlık Hizmet Sunucularına Verilen Avansların Bir Kısımının Kapatılmasında Gecikmeler Yaşanması

SGK tarafından sağlık hizmet sunucularına verilen avanslar mevzuatta öngörülen üç aylık süre tamamlanmasına rağmen kapatılmamıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 35'inci ve 31.05.2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 97'nci maddesine dayanılarak hazırlanan Sosyal Güvenlik Kurumu Ön Ödeme Usul ve Esasları Hakkında Yönerge'nin 6'ncı maddesinde; eczane, hastane ve diğer sağlık hizmeti sunucularının Kurum adına sağladıkları mal ve hizmetler için düzenledikleri faturaların Kuruma teslim edildiği tarihten itibaren altmış gün içinde incelenerek kesin ödemesinin yapılmasının esas olduğu, bu süre zarfında incelenmesi tamamlanmamış fatura bedelinin tamamının fatura teslim tarihinden itibaren altmış gün içinde sağlık hizmet sunucularına avans olarak ödeneceği,

11'inci maddesinde ise; 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında sağlık hizmetleri için yapılan ön ödemelerin en geç fatura ve eki belgelerin teslimi tarihinden itibaren üç ay içerisinde mahsup edileceği, hükme bağlanmıştır.

Yapılan incelemede, hastanelere verilen avanslardan 8.014.669.828,60 TL, eczanelere verilen avanslardan 1.661.113.143,69 TL, medikal avanslarından 44.327.670,93 TL, optik avanslarından 134.390,31 TL olmak üzere sağlık hizmet sunucularına verilen toplam 9.720.245.033,53 TL tutarındaki avansın ilgili mevzuatta öngörülen üç aylık süreyi aştığı halde kapatılmadığı görülmüştür.

Bu itibarla, İş Avans ve Kredileri Hesabının mali tablolarda tam ve doğru gösterilmesini temin etmek üzere;

- Sağlık hizmet sunucularına verilen avansların süresi içerisinde incelenerek kapatılması,
- Teknik personel eksikliklerinin giderilmesi,
- Sağlık hizmet sunucularının sunmuş oldukları fatura ve eki belgelerin süresi içinde incelenmemesi nedeniyle avansların kapatılmamasında varsa sorumluluğu bulunanlar hakkında gerekli incelemelerin yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Faturalı Alacaklardan Bir Bölümünün Tahsil Edilememesi

Kamu kurumları tarafından SGK'ya ödenmesi gereken ve faturalı alacaklar olarak tabir edilen emekli ikramiyesi, ölüm yardımı, makam/temsil/görev tazminatları ve diğer ödemelerden kaynaklanan alacakların bir kısmı tahsil edilememiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun Geçici 4'üncü maddesinin birinci, dördüncü ve sekizinci fıkraları gereğince, faturalı alacaklar olarak tabir edilen 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu'nun 89, Ek 4, Ek 68, ve Ek 71'inci maddelerinde düzenlenen emekli ikramiyesi, emekli/adi malüllük/vazife malüllüğü aylığı alanların ölümü halinde ödenen ölüm yardımı, emekli veya yetimlerine ödenen makam/temsil/görev tazminatları ve diğer ödemelerden kaynaklanan alacakların takip ve tahsil işlemleri SGK tarafından gerçekleştirilmektedir.

SGK tarafından yayımlanan 09.12.2013 tarih ve 73616264 sayılı Ek Karşılık Primi ve Faturalı Alacaklara ilişkin Genel Yazı'da; faturalı alacakların Kurumca ilgisine ödendiği tarihte ilgili kamu idarelerine borç tahakkuk ettirilerek MOSİP Bilgi Sisteminde görüntüleneceği, kamu idarelerince her ay bir önceki aya ait borç olup olmadığı sistem üzerinden sorgulanarak borç bulunması halinde, ödemenin yapıldığı tarihi izleyen iki ay içerisinde anlaşmalı bankalara ödeneceği, süresinde ödenmeyen faturalı alacaklar ile ilgili 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre gecikme faizi uygulanacağı belirtilmiştir.

31.12.2019 tarihi itibarıyla ilgili kamu idarelerinden tahsil edilemeyen 4.895.499.168,54 TL tutarında faturalı alacak bulunmakta olup söz konusu alacaklara ilişkin tahakkuk/tahsilat oranları aşağıdaki tabloda gösterildiği şekildedir:

Tablo 4: Faturalı Alacaklar Tahakkuk/Tahsilat Tablosu

Kurum Türü	Tahakkuk Tutarı (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Kalan Tutar (TL)	Tahsilat Oranı (%)
Genel Bütçe	12.441.637.044,74	12.441.637.044,74	0,00	100,00
Özel Bütçe	4.735.457.521,99	429.709.227,57	4.305.748.294,42	9,07
KİT	691.201.662,97	691.201.662,97	0,00	100,00
Özel İdareler	23.644.108,48	21.963.128,22	1.680.980,26	92,89
Belediyeler	1.206.376.021,96	618.306.128,10	588.069.893,86	51,25
TOPLAM	19.098.316.360,14	14.202.817.191,60	4.895.499.168,54	76,00

Kurumca ilgisine ödenen emekli ikramiyelerinden 2.080.377.975,21 TL, makam/temsil/görev tazminatlarından 1.304.807.272,84 TL, emekli ölüm yardımlarından 13.865.027,11 TL ve diğer faturalı alacaklardan 9.004.523,13 TL olmak üzere toplam 3.408.054.798,29 TL tutarındaki alacak ilgili kamu idarelerinden henüz tahsil edilememiş olup söz konusu alacaklar için 1.487.444.370,25 TL tutarında gecikme faizi tahakkuk ettirilmiştir. Diğer bir ifadeyle, 31.12.2019 tarihi itibarıyla ilgili kamu idarelerinden 3.408.054.798,29 TL'si asıl, 1.487.444.370,25 TL'si gecikme faizi olmak üzere tahsil edilemeyen toplam 4.895.499.168,54 TL tutarında faturalı alacak bulunmaktadır. (31.12.2019 tarihi itibarıyla süresinde ödenmeyen toplam 4.895.499.168,54 TL tutarındaki faturalı alacaklardan 4.278.305.585,91 TL'lik kısmının (%87,39'unun) üniversitelere ait borçlardan oluştuğu, üniversitelerin borçlarına ilişkin Kurumca yapılan takip sonucunda üniversite bütçelerine tahsis edilen ödenek miktarının yeterli olmaması nedeniyle ödeme yapamadıkları görülmüştür. Tabloda da görüldüğü üzere, tahsilat oranı özel bütçeli kurumlarda %9,07'dir.)

Bu itibarla, SGK'nın alacaklarını tahsil edebilme imkanına kavuşması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 3: Sağlık Bakanlığı ile Yapılan Götürü Bedel Üzerinden Hizmet Alım Sözleşmesinin Geç İmzalanması Nedeniyle Ödemelerin Avans Olarak Gerçekleştirilmesi

SGK ve Sağlık Bakanlığı arasında her yılın başında imzalanan götürü bedel üzerinden hizmet alımı sözleşmesi 2019 yılı Aralık ayına kadar imzalanmadığından bu kapsamda

yapılan aylık ödemeler ön ödemeye ilişkin şartları taşımadığı halde avans olarak yapılmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 35'inci maddesinde; harcama yetkilisinin uygun görmesi ve karşılığı ödeneğin saklı tutulması kaydıyla, ilgili kanunlarda öngörülen haller ile gerçekleştirme işlemlerinin tamamlanması beklenilemeyecek ivedi veya zorunlu giderler için avans vermek veya kredi açmak suretiyle ön ödeme yapılabileceği hükme bağlanmıştır.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 97'nci maddesinin 6'ncı fıkrasında; sigortalılar ile bunların hak sahiplerinin, genel sağlık sigortalıları ile bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, bu Kanun'un uygulanması bakımından hak ettikleri alacaklarının süresi içinde ödenememesi halinde avans verilmesine Kurumun yetkili olduğu,

7'nci fıkrasında; sağlık hizmeti sunucularının, sunmuş oldukları hizmetlere ilişkin bir ay içinde düzenledikleri fatura ve eki belgeleri izleyen ayın on beşine kadar Kuruma teslim edecekleri, fatura bedelinin tamamının, fatura teslim tarihinden itibaren, altmış gün içinde sağlık hizmet sunucularına avans olarak ödeneceği,

8'inci fıkrasında; Kanun'un 66'ncı maddesi gereği sağlanan sağlık hizmetlerinin bedelleri için, yurt dışında bulunan sağlık hizmet sunucusunun talebi halinde, sağlık hizmetinin sunumundan önce de avans ödenebileceği,

ifade edilerek sağlık hizmetlerinin yürütülmesi bakımından avans verilebilecek haller belirlenmiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 73'üncü maddesinin 8'inci fıkrasında, Kurumun kamu idarelerince verilecek sağlık hizmetlerini götürü bedel üzerinden hizmet alım sözleşmesiyle sağlamaya yetkili olduğu ve bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasların Sağlık Bakanlığı ile müştereken belirleneceği ifade edilmiştir. İlgili madde hükmüne istinaden genel sağlık sigortalıları ile bakmakla yükümlü olduğu kişilerin tedavileri 2009 yılından bu yana SGK ile Sağlık Bakanlığı arasında imzalanan "Protokol" ve "Götürü Bedel Üzerinden Sağlık Hizmeti Alım Sözleşmesi ve Usul Esasları" hükümlerine göre yürütülmekte ve ödemeler de protokol ekinde yer alan takvime uygun olarak yapılmaktadır. Ancak SGK ve Sağlık Bakanlığı arasında her yılın başında imzalanan global bütçe protokolü 2019 yılı Aralık ayına kadar imzalanmadığından, 5510 sayılı Kanun'un 97'nci maddesi ve 5018 sayılı Kanun'un 35'inci maddesinde yer alan ön ödemeye ilişkin şartları taşımadığı halde, söz konusu ödemeler her ay alınan Başkanlık

Oluruna istinaden avans ödemesi şeklinde yapılmıştır. Protokolün imzalanması ile birlikte söz konusu avans tutarlarının Aralık ayı içerisinde mahsup işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Bu itibarla, avans verilmesine yönelik işlemlerin ilgili kanunlarda öngörülen haller ile sınırlı tutulması gerekmektedir.

BULGU 4: Kurumun Bazı Alacaklarının Tahsilinde Gecikmeler Yaşanması

Kurum alacaklarının bir kısmı süresi içinde takip edilmemesi nedeniyle zamanaşımına uğramıştır.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 93'üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre, Kurumun prim ve diğer alacakları ödeme süresinin dolduğu tarihi takip eden takvim yılı başından başlayarak on yıllık zamanaşımına tâbidir. Bu çerçevede, Kurum tarafından, Kurum alacaklarının zamanaşımına uğraması ve terkinin hususlarını düzenlemek üzere 01.08.2012 tarihinde 2012/27 sayılı Genelge çıkarılmıştır. Genelgenin 7.2 numaralı bölümünde, belli bir tutarı aşan prim ve idari para cezası borçlarının zamanaşımına uğraması nedeniyle terkin edilebilmesi için kesinleşmiş mahkeme kararı gerektiği ifade edilmiştir.

Genelgenin 7.2 numaralı bölümü, 18.09.2018 tarihinde 2018/32 sayılı Genelge ile değiştirilmiş ve Kurum alacağına zamanaşımına uğrayıp uğramadığı ile ilgili olarak, Kurum ile borçlular arasında oluşan anlaşmazlıkların dava konusu yapılarak mahkemelerin iş yükünü artırması nedeniyle,

Gerekli program çalışmaları bitene kadar, İl Müdürlükleri tarafından işyeri dosyalarının ve sigortalıların borçlarının düzenli aralıklarla taranarak, en eski borçtan başlamak üzere işyeri ve sigortalı borçlarının belirlenmesine;

6183 sayılı Kanunun 103'üncü ve 104'üncü maddelerinde ve 5510 sayılı Kanunun 91'inci maddesinde sayılan zamanaşımını kesen ve durduran sebepler ile diğer gerekli araştırmalar yapılarak, yapılan tarama sonucunda tespit edilen borcun zamanaşımına girdiğinin anlaşılması halinde borçlulara Genelge ekinde yer alan "Borç Bilgilendirme Formu" gönderilmek suretiyle yazının tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde ödeme yapılmasının istenilmesine;

Söz konusu Kurum alacağı için yapılacak olan rızaen ödemelerin kabul edilmesine;

Borçlular tarafından ödeme yapılmaması halinde herhangi bir mahkeme ilamı aranmaksızın zamanaşımına girmiş borcun 6183 sayılı Kanun kapsamında takibinin mümkün olmaması nedeniyle, bu borçların icra servisine gönderilmemesine, muhasebe sisteminin ilgili hesabında tutulmasına;

Kendisine ödeme emri gönderilen borçlunun, borcunun zamanaşımına girdiği yönünde ödeme emrinin tebliğinden itibaren 15 gün içinde alacaklı birime itiraz etmesi halinde; kişilerin yargıya gitmesine gerek duyulmaksızın söz konusu alacağın zamanaşımına girip girmediğinin Prim Tahakkuk İtiraz Komisyonunca incelenmesine, zamanaşımına girdiği tespit edilen alacaklara ait icra takip dosyasının alacaklı servise iade edilmesine;

Kuruma zamanaşımı defii iddiası ile itiraz edilmesinin mahkemeye dava açma süresini durduran veya kesen bir işlem olarak kabul edilmemesine;

karar verilmiştir.

Genelgede, borcun zamanaşımına uğraması sonucunda söz konusu alacak için artık borçlu hakkında icra ve haciz yoluna başvurulamayacağı dolayısıyla zamanaşımına uğramış olan alacağın, alacaklı için alacak hakkını (borçlu için de borçluluk niteliğini) sona erdirmeyip onu “eksik bir borç” haline dönüştürdüğü, diğer bir ifade ile ilgili kişilerin borçlarını ortadan kaldırmadığı bu kişilerin Kuruma karşı halen borçlu sayılacağı ifade edilmiştir.

Genelge ile her ne kadar mahkemelerin iş yüklerinin azaltılması hedeflenmişse de, borcun zamanaşımına girmesi nedeniyle Borç Bilgilendirme Formundaki tutarı ödemeyen ve teşvik, destek, indirim, sağlık hizmeti gibi imkanlardan yararlanamayan, ilişiksiz belgesi ve borcu yoktur yazısı alamayan kişilerin dava açmaları nedeniyle, Sosyal Güvenlik Kurumu, Hukuk Müşavirliğinden alınan bilgilere göre, Genelgenin yayınlandığı 18.09.2018 tarihinden itibaren, zamanaşımına uğramış 1.573.866,44 TL tutarındaki toplam alacağa (alacağın aslı ve faizi) ilişkin olarak 15.238,36 TL tutarında mahkeme masrafı, 112.934,02 TL tutarında vekalet ücretleri olmak üzere toplam 128.172,38 TL tutarında yargılama giderine katlanmıştır.

Genelgede, Borç Bilgilendirme Formundaki tutarın ödenmemesi durumunda, herhangi bir mahkeme ilamı aranmaksızın zamanaşımına girmiş borcun 6183 sayılı Kanun kapsamında takibinin mümkün olmaması nedeniyle, bu borçların icra servisine gönderilmemesi, muhasebe sisteminin ilgili hesabında tutulması hususu düzenlendiği halde, bu kapsamda herhangi bir hesaba borç ya da alacak kaydı yapılmadığı tespit edilmiştir.

Genelgede bahsedilen gerekli program çalışmaları kapsamında, Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü tarafından, Kurum alacaklarının zamanaşımına girmesinin engellenmesi amacıyla belirlenen dönem ya da son ödeme tarihinden önce icraya intikal etmemiş, aktif yapılandırma ve erteleme kapsamında olmayan dönem borcu bulunan işyerlerinin listesinin alınabileceği bir listeleme programı için 16.03.2018 tarihinde Hizmet Sunumu Genel Müdürlüğüne program talebinde bulunulmuş olup, program çalışmaları devam etmektedir.

Yukarıda yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere, gerekli program çalışmalarının tamamlanmaması, Kurum alacaklarının zamanaşımına uğramasına ve bu alacakların takibine ilişkin Kurumca yürütülen işlemlere karşı borçlular tarafından açılan davalar sonucunda mahkeme masrafı ve vekalet ücreti ödenmesine yol açmaktadır.

Bu itibarla Kurum alacaklarının zamanaşımına uğramadan takip ve tahsilinin sağlanması için; gerekli program çalışmalarının ivedilikle tamamlanması; bu program tamamlanincaya kadar alacakların zamanaşımına uğramasının engellenmesi konusunda yasal ve idari tedbirlerin alınması ve alacağın zamanaşımına uğramasında kasıt, kusur veya ihmali bulunan kamu görevlileri hakkında rücu işlemlerinin başlatılması gerekmektedir.

BULGU 5: İcraya İntikal Eden Bazı Kurum Alacaklarının Tahsil Edilememesi

İcraya intikal eden Kurum alacaklarının önemli bir bölümü tahsil edilememiştir.

Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü İcra Daire Başkanlığından alınan verilere göre, 2015-2019 yılları arasında icraya intikal ettirilen dosya sayıları, icraya intikal ettirilen alacak miktarı, icra yoluyla tahsil edilen alacak miktarı ile icra tahsilat oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5: İcraya İntikal Eden Alacaklar ve Tahsilat Tutarları

Yıl	İcraya İntikal Ettirilen Dosya sayısı	İcraya İntikal Ettirilen Alacak Miktarı	İcra Yoluyla Tahsil Edilen Alacak Miktarı	İcra Tahsilat Oranı (%)
2015	841.408	7.216.657.286,16	4.477.037.173,63	62,04
2016	1.398.384	10.140.714.565,89	4.523.307.912,65	44,61
2017	251.199	2.279.411.593,76	3.853.242.072,08	169,05
2018	470.997	6.110.055.941,81	3.794.330.739,40	62,10
2019	3.012.567	43.238.918.540,54	5.068.375.698,57	11,72
TOPLAM	5.974.555	68.985.757.928,16	21.716.293.596,33	31,48

Buna göre, 2015-2019 yılları arasında toplam 68.985.757.928,16 TL alacak için icra süreci başlatılmış, icraya intikal ettirilen alacakların %31,48'i tahsil edilmiştir. İcraya intikal ettirilen dosya sayısının 2019 yılında, bir önceki yıla göre altı kattan fazla artması, 18.08.2019 tarihinde otomatik icra programının çalıştırılması sonucunda icraya intikal ettirilen dosyalar nedeniyle gerçekleşmiştir. Başkanlıktan alınan verilere göre, 18.08.2019 tarihinden itibaren icraya intikal ettirilen dosya sayısı 2.182.817 olup, bu dosyalarla ilgili icra takip oluşturma, ödeme emirlerini postaya verme ve tebliğ işlemleri devam etmektedir.

İcraya intikal ettirilen Kurum alacaklarının tahsilini zorlaştıran temel hususlar şunlardır:

• **İcra memuru sayısının yetersizliği:** Başkanlıktan alınan verilere göre, 2014 yılında 1280 olan toplam icra memuru sayısı, 31.12.2019 tarihi itibarıyla 992 kişi olup, bir icra memuruna 8.825 dosya düşmektedir.

Kurumda icra memuru ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılan ve 2020 yılı Şubat ayı itibarıyla sonuçlanan sınavla, toplam icra memuru sayısı 1.346'ya çıkmış, bir icra memurunun takip ettiği dosya sayısı 5.320 adete inmiştir. Ancak Kurumdaki icra memuru ihtiyacı devam etmektedir.

İcra memuru sayısının yetersiz olması, icra sürecinde hatalı işlemler yapılmasına; takip edilen dosyaların uzun süre sonuçlandırılmamasına ve dolayısıyla icra yoluyla tahsil edilen alacak miktarının düşük olmasına neden olmaktadır.

• **Tebliğata ilişkin sorunlar:** İcra Daire Başkanlığından alınan verilere göre, icraya intikal tarihi 31.07.2019 ve öncesi olan icra takip dosyalarından 31.113 tanesi henüz tebliğ edilmemiştir. Başkanlık, söz konusu dosyaların tebliğine yönelik çalışmaların salgın nedeniyle tamamlanamadığını, normalleşme sürecinde tamamlanacağını ifade etmiştir.

Başkanlık, ayrıca, tebliğ edilmemiş görünen icra takip dosyalarının bir kısmının tebliğ edildiği halde, sisteme kullanıcının tebliğ tarihini girmemesi sebebiyle tebliğ edilmemiş görüldüğünü ifade etmiştir. Bu kapsamda, 08.01.2020 tarihli ve 408432 sayılı Genel Yazı ile; tebliğ edildiği halde tebliğ tarihi girilmeyen icra takip dosyalarının tebliğ tarihlerinin 31.01.2020 tarihine kadar girilmesi ve tebliğ edilmemiş icra takip dosyalarının tebliğ işlemlerinin ivedilikle tamamlanması hususunda talimat verilmiştir. Gerek icraya intikal ettirilen dosyaların tebligat işlemlerinin yapılmaması, gerek tebliğ tarihinin girilmemesi nedeniyle tebliğ edilmemiş görünen dosyalar nedeniyle icra süreci gecikmekte, dolayısıyla

icra tahsilat oranları düşmektedir.

• **İcra yoluyla haczedilen menkul ve gayrimenkul malların satış oranlarının düşük olması:** Başkanlıktan alınan verilere göre, 2015-2019 yılları arasında haczedilen ve satılan menkul ve gayrimenkul malların sayıları; elde edilen satış gelirleri ile icra alacağına oranı aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 6: Haczedilen ve Satılan Menkul ve Gayrimenkul Mallar

Yıl	Haczedilen Menkul Mal Sayısı	Haczedilen Gayrimenkul Mal Sayısı	Satılan Menkul Mal Sayısı	Satılan Gayrimenkul Mal Sayısı
2015	117.311	69.010	1.945	283
2016	145.289	63.357	2.255	354
2017	60.314	36.943	1.359	167
2018	67.657	50.924	2.584	185
2019	130.680	85.005	2.743	339
TOPLAM	521.251	305.239	10.886	1.328

Yukarıdaki tabloya göre, 2015-2019 yılları arasında haczedilen toplam 521.251 adet menkul maldan sadece 10.886 tanesi satılırken, haczedilen 305.239 adet gayrimenkul maldan sadece 1.328 tanesi satılmıştır.

Tablo 7: İcra Yoluyla Elde Edilen Satış Gelirlerinin İcra Alacağına Oranı

Yıl	Menkul ve Gayrimenkul Satış Gelirleri Toplamı	İcraya İntikal Ettirilen Toplam Alacak Miktarı	Satış Gelirlerinin Toplam Alacağına Oranı (%)
2015	49.479.550,44	7.216.657.286,16	0,69
2016	62.207.427,46	10.140.714.565,89	0,61
2017	36.276.553,88	2.279.411.593,76	1,59
2018	48.038.040,34	6.110.055.941,81	0,79
2019	101.034.412,93	43.238.918.540,54	0,23
TOPLAM	297.035.985,05	68.985.757.928,16	0,43

Yukarıdaki tabloya göre, 2015-2019 yılları arasında icra yoluyla satışı yapılan menkul ve gayrimenkullerden 297.035.985,05 TL gelir elde edilirken, bu tutarın icra alacağına oranı sadece binde 43 olarak gerçekleşmiştir. Bu durumun yapılandırmaya ilişkin çıkarılan kanunlardan kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Bu itibarla icraya intikal eden Kurum alacaklarının yüksek miktarda olması nedeniyle tahsili için yasal ve idari tedbirlerin alınması gerekmektedir.

BULGU 6: Sigorta Şirketinden Olan Alacağın Tahsil Edilememe Riskinin Bulunması

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 98'inci maddesi ve 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun geçici 1'inci maddesi kapsamında 30.01.2020 tarihi itibarıyla Ege Sigorta Anonim Şirketi (A.Ş.)'den 67.146.340,10 TL'si anapara ve 74.395.001,56 TL'si gecikme zammı ve cezası olmak üzere toplam 141.541.341,66 TL alacak bulunmaktadır. Söz konusu alacağın 62.128.110,00 TL'si bulgu üzerine, 12.06.2020 tarihinde tahsil edilmiş olup; kalan 79.413.231,66 TL alacak henüz tahsil edilememiştir.

Anılan kanunlara göre hazırlanan Trafik Kazaları Nedeniyle İlgililere Sunulan Sağlık Hizmet Bedellerinin Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te, trafik kazaları sebebiyle üniversitelere bağlı hastaneler ve diğer bütün resmi ve özel sağlık kurum ve kuruluşlarının sundukları sağlık hizmet bedellerinin, kazazedenin sosyal güvencesi olup olmadığına bakılmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılanlar için belirlenen sağlık hizmeti geri ödeme usul ve esasları çerçevesinde Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından karşılanacağı; karşılanan sağlık hizmet bedelleri için ilgili sigorta şirketleri ve Güvence Hesabı tarafından SGK'ya aktarım yapılacağı; bu kapsamda, sigorta şirketlerinin, SGK'ya aktarmaları gereken sigorta primini, primin tahakkuk ettiği ilgili ayı izleyen üçüncü ay sonuna kadar defaten veya üç eşit taksitte Kuruma aktarmaları gerektiği belirtilmektedir.

Yapılan denetim çalışmaları sonucunda, Ege Sigorta A.Ş.'nin (Şirket), yukarıda yer verilen Yönetmelik hükümleri kapsamında SGK'ya aktarması gereken primleri, 2011 yılından itibaren primin tahakkuk ettiği ayı izleyen üçüncü ay sonuna kadar aktarmadığı, bu sürelerin bitimini izleyen süreden itibaren SGK'nın alacağın takibini yapmadığı gibi söz konusu alacağa ilişkin icra takibini de, Şirketin ruhsatının iptal edildiği 2015 yılına kadar başlatmadığı tespit edilmiştir.

07.08.2015 tarihinde Hazine Müsteşarlığı tarafından, Şirketin tüm branşlardaki ruhsatı iptal edilmiş ve sigortacılık ile ilgili tüm yükümlülüklerinin, mevcut varlıkları da kullanılarak Güvence Hesabınca tedbir ve tasfiye edilmesine karar verilmiştir.

Bunun üzerine SGK, Şirkete ait tüm dönem borç tutarına, 5510 sayılı Kanunun 89'uncu maddesi gereği gecikme cezası ve zammı uygulayarak, hesaplanan toplam borç tutarı üzerinden 6183 sayılı Kanuna göre takip ve tahsilat işlemlerine başlamıştır.

Bununla birlikte Şirketin tüm varlıkları Hazine Müsteşarlığı tarafından Sigortacılık Kanunu'nun 17'nci maddesi ve Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Mali Bünyelerine İlişkin Yönetmeliğin 4'üncü maddesinin altıncı fıkrası gereğince teminat kapsamına alındığından bahisle SGK'nın söz konusu alacaklara ilişkin başlattığı icra takiplerinin sonlandırılması istenmiştir.

Diğer taraftan, Şirketin üst yöneticileri tarafından SGK tarafından gönderilen ödeme emrinin iptali ve borçlu olmadıklarının tespiti için açılan dava da devam etmektedir.

Ege Sigorta A.Ş.'den olan alacağın 62.128.110,00 TL'si 12.06.2020 tarihinde tahsil edilmiş olup, kalan tutarın tahsiline ilişkin takip işlemlerinin devam ettiği kamu idaresi cevabında ifade edilmiştir.

Sonuç olarak SGK'nın 30.01.2020 tarihi itibarıyla Ege Sigorta A.Ş.'den olan 67.146.340,10 TL anapara ve 74.395.001,56 TL'si gecikme zammı ve cezası olmak üzere toplam 141.541.341,66 TL alacağının, 62.128.110,00 TL'si tahsil edilmiş olup; kalan 79.413.231,66 TL'nin zamanaşımına uğramadan tahsil edilmesi için gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

BULGU 7: Sosyal Güvenlik Kurumunun Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığındaki Hisseleri İçin Kar Payı Ödemesi Yapılmaması

SGK'nın TPAO'daki hisseleri için 2007 yılından sonraki yıllar için kar payı ödemesi yapılmamaktadır.

18.06.1984 tarih ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile TPAO'nun iktisadi devlet teşekkülü haline getirilerek hisselerinin tamamının Hazine Müsteşarlığına devri üzerine T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğünün (5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu ile SGK'ya devredilen) TPAO'daki % 5,47336 hissedarlığına son verilerek kar payı ödemeleri durdurulmuştur. T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü tarafından ortaklığın yeniden tesisi için açılan dava Ankara 8. İdare Mahkemesinin 27.05.2003 tarih ve E.2002/1414-K2003/574 sayılı kararı ile Emekli Sandığı lehine sonuçlanmış, Danıştay 10. Dairesinin 30.06.2004 tarih ve E.2004/5962-K.2004/5890 sayılı kararı ile mahkeme kararı kesinleşmiştir.

18.11.2008 tarihinde SGK ile Hazine Müsteşarlığı arasında bir protokol imzalanarak ortaklığın yeniden tesisi, ödenmeyen kar paylarının dava açma tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte ödenmesi, SGK'nın bedelli sermaye artırımlarına katılım borcunun kar payı alacaklarından mahsubu ve uygulanacak faiz oranları hususlarında anlaşma sağlanmıştır. 08.10.2010 tarihinde 1984-2007 dönemine ilişkin kar payı ve faizinden oluşan toplam 62.504.593,71 TL kar payı alacağından bedelli sermaye artırımına katılım borcu ve faizi toplamı 3.998.519,62 TL düşüldükten sonra kalan 58.506.074,10 TL SGK'ya ödenmiştir.

Hazine Müsteşarlığının 03.09.2009 tarih ve 37925 sayılı yazısı ile Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Yönetim Kurulunun 21.04.2009 tarih ve 1591 sayılı toplantısı kararlarının 7'nci sayfası 3 numaralı fıkrası hükmüncü SGK hissesine ilişkin yasal defter kayıtlarının Şirketin Mali İşler Daire Başkanlığınca gerçekleştirildiği SGK'ya bildirilmiştir.

2007 yılından sonraki yıllara ilişkin kar payı ödemeleri için SGK tarafından yazılan yazıya TPAO tarafından, kar paylarının 233 sayılı KHK gereğince Hazine Müsteşarlığına gönderildiği için kendilerinin yetkili olmadığı şeklinde cevap verilmiştir. Faaliyet raporları ve bilançoların istenildiği yazıya da TPAO tarafından aynı şekilde cevap verilmiştir. Kar payları, faaliyet raporları ve bilançolarla ilgili Hazine Müsteşarlığına SGK tarafından farklı yıllarda yazılan yazılara cevap alınamamıştır.

TPAO 2017 yılında Türkiye Varlık Fonuna aktarılmıştır.

Bu itibarla SGK'nın TPAO'daki hisselerine ilişkin ödenmeyen kar payı alacaklarının tahsil edilmesi için idari ve yasal süreçlerin işletilmesi gerekmektedir.

BULGU 8: İstisna Kapsamında Gerçekleştirilen Hizmet Alımlarının Kapsamının Genişletilmesi

SGK tarafından Türksat A.Ş.'den e-Devlet ile ilgili bilgi ve iletişim teknolojileri hizmetleri kapsamında olmayan hizmet alımları Kamu İhale Kanunu'na tabi olmadan yapılmış ve kapsam dahilinde yapılan alımlarda ise hizmet doğrudan Türksat A.Ş. yerine alt yükleniciler tarafından yerine getirilmiştir.

21/2/1924 tarih ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu'nun ek 33'üncü maddesine göre Kamu İhale Kanunu kapsamındaki idareler e-devlet ile ilgili bilgi ve iletişim teknolojileri hizmetleri kapsamında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na tabi olmadan Türksat AŞ'den doğrudan hizmet alımı yapabilmektedirler. Bu hükümlerle, yapılacak hizmet alımının

kapsamının e-devlet ile ilgili bilgi ve iletişim teknolojileri olması ve Türksat A.Ş.'den doğrudan alım yapılması şartları getirilmiştir.

e-Devlet Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te e-devlet hizmeti, “hizmet süreçlerinin vatandaş odaklı olarak yeniden yapılandırılmasını da içerecek şekilde, kurumlar arası veri paylaşımı esasına dayalı olarak yürütülmesi için kurumlar tarafından, hızlı, güvenli, etkili, verimli, şeffaf ve hesap verebilir, temel hak ve özgürlüklere riayet edilerek ve mahremiyet gözetilecek şekilde elektronik ortama aktarılan her bir kamu hizmetini ifade eder.” şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımdan anlaşılacağı üzere bir hizmetin e-Devlet hizmeti olarak değerlendirilebilmesi için kamu kurumunun hizmet süreçlerinin elektronik ortama aktarılması gerekmektedir.

Kurumun Türksat A.Ş.'den yaptığı hizmet alımlarının incelenmesi sonucunda, e-Devlet ile ilgili bilgi ve iletişim teknolojileri hizmetleri kapsamında olmayan hizmet alımının (Alo 170 İletişim Merkezi hizmeti alımı) Kamu İhale Kanunu'na tabi olmadan alındığı, e-devlet ile ilgili bilgi ve iletişim teknolojileri hizmeti kapsamında olan hizmet alımlarında ise hizmetlerin Türksat A.Ş. tarafından değil alt yüklenicilerce yerine getirildiği görülmüştür.

Bu itibarla, e-Devlet ile ilgili bilgi ve iletişim teknolojileri hizmetleri kapsamında olmayan hizmetlerin Kamu İhale Kanunu'na tabi olunmadan alınmaması, e-Devlet ile ilgili bilgi ve iletişim teknolojileri hizmetleri kapsamında Kamu İhale Kanunu'na tabi olunmadan alınan hizmetlerde ise hizmetin alt yüklenici olmadan doğrudan Türksat A.Ş. tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: Sosyal Güvenlik Kurumunun Arsa Bedeli Karşılığı Yaptırdığı İnşaatlardan Bazılarındaki Eksikliklerin Tamamlanmaması

Sosyal Güvenlik Kurumunun Emek İnşaat ve TOKİ ile imzaladığı protokoller kapsamında arsa bedeli karşılığı yaptırdığı inşaatlardan bazılarındaki eksiklikler tamamlanmamıştır.

Emek İnşaat ile yapılan protokolün konusu, SGK tarafından Emek İnşaata bildirilen ve Şirketçe uygun bulunan SGK mülkiyetindeki taşınmazların ekspertiz değeri üzerinden Şirkete devri ve devir bedeli karşılığında SGK'nın belirleyeceği yerlerdeki SGK mülkiyetindeki taşınmazlar üzerinde SGK'nın vereceği ihtiyaç programı ve projelere göre Şirket tarafından Sosyal Güvenlik İl Müdürlükleri, Sosyal Güvenlik Merkezleri, Depo ve Arşiv Binaları ve

ihtiyaç duyulan diğer binaların yapılması olarak belirlenmiştir.

Protokolün 13'üncü maddesinde "İş bu protokolden doğan yükümlülüklerin taraflardan herhangi biri tarafından ihlal edilmesi veya yasal süresi içinde yerine getirilmemesi halinde, ihtarname ile verilen süre sonunda yükümlülükler yerine getirilmediği takdirde başkaca ihtara gerek kalmaksızın protokol kendiliğinden fesih edilmiş sayılır. Ayrıca tarafların fesih nedeni ile doğabilecek zararlarını zarara neden olan taraftan talep etme hakkı saklıdır." denilmiştir.

Aynı hükümler TOKİ ile yapılan protokolde de bulunmaktadır.

Söz konusu protokoller uyarınca inşaatların geçici kabulleri yapıp binalar kullanılmaya başlanmış olmasına rağmen eksiklikler hala tamamlanmamıştır. Geçici kabul tarihleri 2012, 2013, 2014, 2015 olan binalar bulunmaktadır. Emek İnşaatı yapılmış binalardan 11 tanesinde, TOKİ'ye yapılmış binalardan ise 9 tanesinde eksiklikler bulunmaktadır.

Bu itibarla, Emek İnşaat ve TOKİ tarafından yapılan binalardaki eksikliklerin tamamlattırılması veya protokol hükümlerine göre işlem tesis edilmesi gerekmektedir.

BULGU 10: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü ile Yapılan Taşınmaz Trampa İşlemlerinin Sonuçlandırılmaması

Milli Emlak Genel Müdürlüğü ile SGK arasında 2013 yılından beri devam eden trampa işlemleri sonucunda Kurum ihtiyaçlarında kullanılmayacak, satış kabiliyeti olmayan taşınmazların alındığı, yapılan trampa işlemlerinde 2013 yılından beri kurum lehine artarak oluşan fark için herhangi bir girişimde bulunulmadığı tespit edilmiştir.

Kurum kayıtları üzerinde yapılan incelemede, 2013-2019 yılları arasında mülkiyeti kuruma ait toplam 21 adet taşınmazın Milli Emlak Genel Müdürlüğü ile yapılan trampa işlemlerinin tamamlandığı, 4 adet taşınmaza ilişkin işlemlere ise halen devam edildiği görülmüştür. Kurum tarafından trampa işlemine konu edilen 21 adet taşınmazın toplam değeri 527.732.773,26 TL'dir. Karşılığında ise toplam değeri 471.291.779,80 TL olan 159 adet taşınmaz devir işlemleri tamamlanmıştır. Dolayısıyla trampa işlemleri neticesinde kurum lehine 56.440.993,50 TL'lik fark olduğu anlaşılmaktadır. Devam eden trampa işlemlerinin neticelenmesi sonucunda bu farkın daha da artacağı görünmektedir. Kurum ile Milli Emlak Genel Müdürlüğü arasında yapılan yazışmalardan bu farkın da taşınmaz trampası ile

kapatılmasının öngörüldüğü ancak bu güne kadar yapılan ve devam eden trampa işlemlerinde sürekli olarak kurum lehine olan alacak bakiyesinin artarak devam ettiği tespit edilmiştir. Kurumun ise söz konusu farkın mahsuplaşması için bu güne kadar Çevre ve Şehircilik Bakanlığında herhangi bir talepte bulunmadığı görülmüştür.

Ayrıca, trampa yoluyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığına devir edilen veya devir işlemleri devam eden taşınmazlara karşılık olarak alınan taşınmazların bir kısmının imar planında sanayi depolama alanı, belediye hizmet alanı, park, yol, emniyet alanı, spor tesis alanı gibi Kurumun verdiği hizmetler dışındaki amaçlara ayrıldığı, mevcut imar durumları dikkate alındığında satış kabiliyetlerinin bulunmadığı ve Kurum ihtiyaçlarında kullanılmayacak durumda buldukları görülmüştür. Söz konusu durumda bulunan taşınmazlara 16.04.2018 tarihinde devir işlemleri gerçekleşen, imar planında park, yol, resmi kurum alanı olarak ayrılan Kayseri İli Talas İlçesi Yukarı Mahallesi 1332 ve 1333 parseller örnek olarak verilebilir.

SGK teşkilat yapısı, görev ve yetkilerine ilişkin 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenleme yapılmış olup Kararname'nin 405'inci maddesinde; *“Kurumun temel amacı; sosyal sigortacılık ilkelerine dayalı, etkin, adil, kolay erişilebilir, aktüeryal ve malî açıdan sürdürülebilir, çağdaş standartlarda sosyal güvenlik sistemini yürütmektir.”* hükmüne yer verilmiştir.

5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 35'inci maddesinin birinci fıkrasında; *“Kurum, görevlendirildiği hizmetlerin gereği ve bağışlar dışında taşınmaz edinemez.”* denilmektedir.

Bu itibarla, kurum ihtiyaçlarında kullanılmayacak ve satış kabiliyeti olmayan taşınmazların yapılan trampa işlemlerinde devir alınmaması ve trampa işlemlerinde kurum lehine oluşan farkın en kısa süre içerisinde mahsup işlemlerinin tamamlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 11: Prim Borcuna Karşılık Alınan Taşınmazların Satılmaması

SGK tarafından 2012 yılından bu yana 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun geçici 41'inci maddesi kapsamında prim borcuna karşılık, satılmak amacıyla alınan taşınmazların iki yıldır satışının yapıp nakde dönüştürülmediği tespit edilmiştir.

5510 sayılı Kanun'un 31.05.2012 tarihinde yürürlüğe giren geçici 41'inci maddesine göre Kurum, takipli borçlara karşılık madde hükmünde sayılan kişi veya kuruluşlara ait taşınmazları satın alma yetkisine sahiptir. SGK, 30.10.2019 tarihi itibarıyla bu kapsamda toplam 855.301.471,26 TL tutarında prim borcunu terkin ederek 840 adet taşınmaz edinmiştir. Bununla birlikte, 30.10.2019 tarihi itibarıyla, bu taşınmazlardan yalnızca 140 adetinin satıldığı ve bu satışlardan 38.463.860,00 TL gelir elde edildiği, diğer bir ifadeyle, 2012 yılından bu yana takipli borçlara karşılık satın alınan taşınmazlardan, değer itibarıyla yalnızca %4,4'ünün satıldığı ve geriye kalan %95,6'sının ise henüz nakde dönüştürülmediği tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu yöntemle prim alacaklarının tahsil edilmesinin Kurum açısından etkin ve verimli olup olmadığının ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, SGK tarafından en son satış işleminin 30.03.2018 yılında yapıldığı, o tarihten itibaren bir satış işlemi olmadığı ve bir taraftan da takipli alacaklara karşı Kurum tarafından taşınmaz satın alınmaya devam edilmesi nedeniyle Kurumun taşınmazlarının sayısının giderek arttığı, bu durumun da taşınmazların yönetimi ve idare edilmesinde ciddi sorunlar doğurduğu görülmektedir. 31.12.2019 tarihi itibarıyla SGK'nın mülkiyetinde, takipli alacaklardan alınanlar dahil toplam 2043 adet taşınmaz vardır. Hem iş yoğunluğu hem de taşınmaz sayısının fazlalığı dikkate alındığında İnşaat ve Emlak Daire Başkanlığı tarafından taşınmazların alınma amacına uygun olarak yönetilmesinin mümkün olmadığı açıktır.

4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 405'inci maddesinde de düzenlendiği üzere, Kurumun temel amacı; sosyal sigortacılık ilkelerine dayalı, etkin, adil, kolay erişilebilir, aktüeryal ve malî açıdan sürdürülebilir, çağdaş standartlarda sosyal güvenlik sistemini yürütmektir. Bu anlamda sosyal güvenlik sisteminde gelirler ile giderler arasındaki farkın azaltılması büyük önem arz etmektedir.

Bu itibarla; kamu idaresinin satışını gerçekleştirebileceği ve mahsup ettiği prim alacağını karşılayabileceği nitelikteki taşınmazları satın alması ve prim borçlarına karşılık satın alınan taşınmazların, Kurumun amaç ve hedefleri doğrultusunda, en kısa sürede satılarak nakde çevrilmesi ve bu yöntemle prim alacaklarının tahsil edilmesinin Kurum açısından etkin ve verimli olup olmadığının ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

BULGU 12: İşverenlere İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Kapsamında Yapılan Destek Ödemelerine İlişkin Aksaklıklar Bulunması

Kurum tarafından gerekli şartları taşımayan işverenlere 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında destek ödemesi yapılmıştır.

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun "İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin desteklenmesi" başlıklı 7'nci maddesinde;

"İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yerine getirilmesi için, Bakanlıkça aşağıdaki şartlarla destek sağlanabilir:

a) Kamu kurum ve kuruluşları hariç ondan az çalışanı bulunanlardan, çok tehlikeli ve tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri faydalanabilir. Ancak, Cumhurbaşkanı, ondan az çalışanı bulunanlardan az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinin de faydalanmasına karar verebilir." denilmektedir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinin Desteklenmesi Hakkında Yönetmelik'in İş sağlığı ve güvenliği hizmet bedellerinin tespiti başlıklı 5'inci maddesinde;

"(1) Ondan az çalışanı bulunan işverenlere sağlanacak iş sağlığı ve güvenliği hizmet bedelleri işyerinin tehlike sınıfı ve Kuruma bildirilen sigortalı sayısı ile sigortalıların çalıştıkları gün sayısı esas alınarak her bir işyeri için ayrı ayrı tespit edilir.

(2) Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için sağlanacak iş sağlığı ve güvenliği hizmet bedelinin sigortalı başına günlük miktarı 16 yaşından büyük sigortalılar için belirlenen prime esas kazanç alt sınırının günlük tutarının sırasıyla %1,4 ve %1,6'sıdır.

*(3) Sağlanacak iş sağlığı ve güvenliği hizmet bedelinin tutarı, ikinci fıkrada belirtilen yüzdelerin aylık prim ve hizmet belgesi ile bildirilen prim ödeme gün sayısı ile çarpılması suretiyle tespit edilecektir."*denilmektedir.

Kurumdan alınan verinin incelenmesi sonucunda, mezkur mevzuat hükümlerine aykırı olarak çok tehlikeli ve tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinden çalışan sayısı on ve daha fazla olan işyerlerinin de söz konusu destekten faydalandırıldığı tespit edilmiştir.

Bu itibarla çok tehlikeli ve tehlikeli sınıfta yer alan ve çalışan sayısı on ve daha fazla olan işyerlerinden destekten yararlananlar için gerekli düzeltici işlemlerin yapılması ve sisteme de mevzuata aykırı olarak destekten yararlananları önleyecek gerekli kontrollerin

eklenmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<http://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: İZLEME**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Hazine ve Maliye Bakanlığında Yapılan Tahsilatların Emanetler Hesabında Bekletilmesi	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun Denetim Görüşünün Dayanakları Bölümünde 5 numaralı bulguda yer almaktadır.
Sağlık Hizmet Sunucularına Verilen Avansların Süresi İçerisinde Kapatılmaması	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler Bölümünde 1 numaralı bulguda yer almaktadır.

Geçici/Kesin Teminat Niteliği Taşımayan Tahsilatların Hatalı Raporlanması	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun Denetim Görüşünün Dayanakları Bölümünde 4 numaralı bulguda yer almaktadır.
Geçici ve/veya Kesin Kabulü Yapılan Bina Onarım ve Yapım İşlerinin Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında İzlenmesi	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	
Faturalı Alacakların Süresi İçerisinde Tahsil Edilememesi	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler Bölümünde 2 numaralı bulguda yer almaktadır.

İadeli Tıbbi Malzemelerin Takibinin Sağlıklı Bir Şekilde Yapılmaması	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	
Tarama Amaçlı Muayene ve İşlemlerin Sağlık Uygulama Tebliğine Aykırı Olarak Kuruma Faturalandırılması	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	
Tanı ve Ameliyat Bilgileri ile Faturalandırılan İşlemler Arasında Tutarsızlık Olması	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	
Vefat Eden Hastaların Kimlik Bilgileri Üzerinden Sağlık Hizmet Sunucularınca Vefat Tarihinden Sonra Sağlık Hizmeti ve İlaç Faturası Düzenlenmesi	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	
Özel Sağlık Hizmet Sunucularında Görev Yapan Hekimlerin Raporlu Olduğu Dönemlerde Yaptıkları İşlemlerin Kuruma Faturalandırılması	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	
Yatarak Tedavi Gören veya Yıllık İzinde Olan Hekimler Adına Bu Dönemlerde Görevli Oldukları Sağlık Tesislerinde İşlem Yapılması ve Bu İşlemlerin Kuruma Faturalandırılması	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	
Onkolojik PET İşlemlerinin Global Bütçe Sistemi Dışına Çıkarılarak Faturalandırılması	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon İşlemlerinin Sağlık Uygulama Tebliğine Aykırı Şekilde Faturalandırılması	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	
Fakoemülsifikasyon İşlemlerinde Günlük Kotaların Kontrolünde Doktor Çalışma	2018	Tam Olarak Yerine	

Saatlerinin Dikkate Alınmaması		Getirildi	
Sigorta Şirketinden Kaynaklanan Alacağın Tahsil Edilememesi	2018	Kısmen Yerine Getirildi	Sayıştay Denetim Raporunun Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler Bölümünde 6 numaralı bulguda yer almaktadır.
Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Yapılan Taşınmaz Trampa İşlemlerinin Sonuçlandırılmaması	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler Bölümünde 10 numaralı bulguda yer almaktadır.
Prim Borcuna Karşılık Satın Alınarak Kurum Envanterine Geçen Taşınmazlardan Bazılarının	2018	Tam Olarak Yerine	

Ruhsatlarının Olmaması		Getirildi	
Kurum Alacaklarının Mali Tablolarda Tam, Doğru ve Zamanında Muhasebeleştirilmemesi ve Raporlanmaması	2018	Kısmen Yerine Getirildi	Sayıştay Denetim Raporunun Denetim Görüşünün Dayanakları Bölümünde 1 numaralı bulguda yer almaktadır.
Faaliyet ve Alacak Hesaplarına Ait Tahsilatların Emanet Hesaplarında İzlenmesi	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun Denetim Görüşünün Dayanakları Bölümünde 2 numaralı bulguda yer almaktadır.
Kurum Alacaklarıyla İlgili Yürütülen İcra İşlemlerinin Muhasebe Sistemi Dışında Takip Edilmesi	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	
Muhasebe Sisteminin Kurum Alacaklarının Tecil ve Tehir Edilmesine İlişkin Tüm Mali İş ve İşlemleri İçermemesi	2018	Kısmen Yerine Getirildi	Sayıştay Denetim Raporunun

			Denetim Görüşünün Dayanakları Bölümünde 1 numaralı bulguda yer almaktadır.
--	--	--	---